

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . . . 3 „ — „
Negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy hóra . . . . . — „ 50 „
Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.
(Nádossy-féle ház)

hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Szerkesztői Iroda:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény intézendő.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek föl.
Előfizetések elfogadtnak még
valamennyi könyvkereskedésben.

Egyes számok kaphatók:

Weldinger N. utóda Domján I., Valentin K. fia (Széchenyi-tér), Engel Lajos (fő-utca), Hochrein József és fiai (Széchenyi-tér), Böhm Manó (fő-utca) papir- és könyvkereskedéseiben

Simonffy János országgy. képviselő beszédje,

melyet július 30 án mondott a megyei önkormányzat államosításáról szóló törvényjavaslat első szakaszához.

T. képviselőház! (Zaj. Halljuk!) Azon szerintem jogos, habár aligha általunk tett szemrehányással szemben, hogy a t. kormány és a többség a mi érveink ellenében álláspontját nem védelmezte, azokat hallgatással mellőzte, az igen t. miniszterelnök úr tegnapi nagy nyomatékkal elmondott, de bizonyítékkal egyáltalában nem támogatott beszédében, azt mondta, hogy mivel részünkről oly kijelentés történt, hogy a törvényjavaslatnak javítását nem kívánjuk, érvek nem állván érvekkel szemben, fölösleges a többség részéről a további vitakozás.

E mentegetődzés t. ház, egyszersmind viszonvádat képez mi ellenünk és a miniszterelnöki székéből elmondva nagyon plausibilisnek tetszik; csak hogy a dolog éppen megfordítva áll s ezért a miniszterelnök úr nem jó szolgálatot tett a parlamentarismuskak, midőn az ellenzékétől azt követeli, hogy föltétlenül tegye le a fegyvert és a képviselői kötelesség teljesítéséről mondjon le.

A mindenkori tapasztalás szerint ugyanis t. képviselőház nem volt rá eset, hogy a ház többsége a kisebbségnek bármily nyomós érvei előtt meghajolt és módosításait elfogadta volna. A miniszterelnök úr állítása tehát egyáltalán nem állja meg a helyét; mert ha mi elveink daczára is belemennénk ezen törvényjavaslat javításába, ugyanaz a sors érne bennünket, mi a múltban: módosításaink legnyomatékosabb érveink daczára is leszavaztatnának. Különbem sem illethetne bennünket t. ház ezen vád; mert hiszen t. miniszterelnök úr, mi lehetünk és vagyunk is abban a véleményben, hogy ezen törvényjavaslat olyannyira rossz, hogy azt a helyes közigazgatásnak és a közszabadságnak megfelelően javíthatónak egyáltalában nem tartjuk; annyit azonban mégis kénytelen vagyok éppen a t. miniszterelnök úrnak ezen kijelentéséből konstatálni,

hogy ő maga is beismerte, hogy e törvényjavaslat rossz és ennek javítása szükséges, mert különben nem hívott volna bennünket föl, hogy e törvényjavaslat javításához hozzájáruljunk. Én különben t. ház, hogy meggyőződjünk, vajjon ezen törvényjavaslat nagy hibái mellett mennyire javítható és egyáltalán javítható-e: magam részéről megkísértem nemcsak a jelen, hanem későbbi alkalommal is mindazt megtenni, a mit lehetségesnek tartok tehetségemhez képest.

Ez alkalommal bátor vagy az 1. §-ra vonatkozólag azt az indítványt tenni, hogy az, mint teljesen fölösleges hagyassék ki. (Helyeslés a szélső balon.) Ezen indítványomat következőleg indokolom.

A törvény helyes szerkesztésének föltétele és lényeges keliéke az, hogy a törvényben csak intézkedések foglaljanak helyet; elvi kijelentéseknek, elméleti fejtegetéseknek és definióknak a törvényben helye nincs s nem lehet. Elvi kijelentések és definiók csak indokolásul hozhatók föl a törvényjavaslat mellett. Hogy pedig ezen 1. §. csakugyan elvi kijelentést tartalmaz, azt a miniszterelnök úr tegnapi beszédében maga is beismerte. Ennélfogva igen természetes dolog, hogy a törvénybe ezen elvi kijelentést tartalmazó szöveg nem tartozhatik, tehát az onnan annyival is inkább kihagyandó, mert a törvényjavaslat II. fejezetének 31. és 32. §§-ban intézkedik a tisztviselők és azok kinevezéséről, nincs tehát reá szükség, hogy az a törvényben még külön elvi kijelentésként is helyt foglaljon. (Ugy van! a szélső balon.) Hiszen a választásra vonatkozólag hasonló elvi kijelentést az 1886: XXI. és az 1870: XLII. t.-cz. sem tartalmaz. Ha tehát ezek nem tartalmazzak, itt sincs s nem is lehet rá szükség, de az a törvények helyes szerkesztésével is ellentétben áll. Különbem t. képviselőház, ezen elvi kijelentés nincs is a törvényjavaslatban helyesen fölveve, mert azt mondja a törvényjavaslat 1. szakasza, hogy a közigazgatás állami föladatot képez. Azt kérdem t. képviselőház, hát hol nem képez ez állami föladatot? És vajjon nálunk eddig is nem-e állami föladatot képezett a közigazga-

tás. A különbség csak az volt benne, hogy eddig az állami közigazgatást a törvényhatóságok közvitették, a törvényjavaslat szerint pedig directe kinevezett tisztviselők fogják azt kiszolgáltatni. (Ugy van! a szélső balon.) Annál fogva t. ház, bátor vagyok a következő indítványt benyújtani: (olvassa.)

„Indítvány a közigazgatás és önkormányzat rendezéséről a vármegyékben szóló törvényjavaslat 1. §. hoz. Ezen szakasz mint fölösleges kihagyatik.

Midőn t. képviselőház már fölszóltattam, (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.) engedélyt kérek magamnak arra, hogy az igen t. miniszterelnök úrnak tegnapi nagyfontosságú és mindenestre nagyon szépen elmondott beszédére általánosságban és egyik-másik részleteire különösen is megjegyzéseimet megtegyem (Halljuk! Halljuk! a szélső balon.)

A t. miniszterelnök úr beszéde rám azt a benyomást tette, hogy mi fölhozhatunk bármi érvet, legyenek az érvek bármi nyomatékosak is, azok fölött a t. miniszterelnök úr beszédében elsiklik, vagy azokat elhallgatja. (Ugy van! ugy van! a szélső balon.) és rendszeren azon érveket, okoskodásokat és állításokat ismétli, melyeket a törvényjavaslat benyújtásakor és a törvényjavaslat fölötti vita megkezdésekor az igen t. miniszterelnök úrtól már hallottunk, (Ugy van! a szélső balon.) és melyek általunk mind a törvényjavaslat általános tárgyalásánál, mind a címzél, mind az 1. §-nál már többszörösen megzavartunk, sőt mi kimutattuk azt is, hogy politikai helyzetünk és viszonyainknál fogva ennek a választási rendszernek és az eddigi közigazgatási rendszernek megváltoztatása az országra nézve káros és veszélyes. (Ugy van! a szélső balon.)

Ilyen kijelentése és állítása volt a miniszterelnök úrnak, midőn azt mondotta: (Olvassa.) „És azért azokat kiket az élet 20 évi tapasztalata nem győzött meg arról, hogy a jelenlegi közigazgatási rendszeren változtatni kell és a kikre nem voltak hatással azon érvek, melyeket a közigazgatási bizottság nyugodt és tárgyilagos

A „Pécsi Figyelő“ tárczája.

Záróra után.

— Irta: Kugler Nándor. —

A mozdonyvezető megadta a jelet; egy hatalmas lökés, erős rázkódás és a vonat zakatolva, dübörögve vágat az éji sötétségbe.

Dr. Bózsa Alajos kihajlott a kupé ablakából s visszanezett az állomás felé, hátha meglátna azokból csak egy darabkát is, kiktől néhány pillanata hogy elbucsuzott. Azután visszahuzta a fejét, kényelmesen odatelepedék a puha ülésre és átengedé magát gondolatainak.

Dr. Bózsa Alajos tíz órája völegény és most uton van hazafelé, állomására.

Ma reggel 11 órakor érkezett jövendőbeli ipja kis falusi birtokára, délig illendően fölkeszült az ünnepélyes aktushoz, azután föladták az ebédet, melynek negyedik fogásánál Mihálai papa fölkel és meghatottságtól kissé remegő hangon adta tudtára az egybegyűlt tisztelt vendégeknek, az ő szeretett Elvira leányának dr. Bózsa Alajos főgimnáziumi tanárral való eljegyzését.

A poharak összecsendültek, egynehány jelenlét tapsolt, a kedves mama meg egy pár

nénike sirt, Elvira pedig odaveté magát völegény keblére és szintén sirt. Ő pedig, a völegény, czirógatva húzta végig balkezét menyasszonya fején s a szabadon maradt jobbkezével mosolyogva szoritott kezét jobbra, balra.

Ezután az érzékeny és megható jelenet után kitört a vigság. Hazafias pohárköszöntők, élczes, szellemes toasztok versenyeztek egymással a társaság fölvidítésán és a vége a mulatságnak az volt, hogy a fiatalság tánczra perült.

Dr. Bózsa Alajos ezt a tarka, zagyva képet most újból látta elvonulni maga előtt, melyből csak a menyasszonya komoly, nyugodt alakja emelkedik ki tisztán, fonségesen és azután lehunyta a szemét, hogy aludjék.

A szokatlan zaj, az az iparkodás, hogy mint völegény mindenki tetszését kinyerje, a sok haszontalan, léha frázis és bál testét, lelkét egyaránt kifárasztották, az izlett erős bor és a gép folytonos zakatolása pedig álomossá is tette. Még egyszer látta Elvira kellemes vonásait, komoly, szép szemét és szinte érezni vélte arcza melegét, a mint vállára hajtotta fejét, azután elaludt.

Már egészen világos volt, midőn valami szokatlan nyomásra fölébredt.

Fölnyitá szemeit és pillanatig esodálkozék, hogy itt a vonaton találja magát. Föl akart kelni, de a jobb karját nem bírta mozdítani. Az átnyujtva fekdűt a másik ülésre és rajta egy

fiatal leány feje nyugovék, arczzal egészen feléje fordulva. Bózsa a minden férfival veleszületett udvariasságból visszaereszkedék ülésébe és újból lehunyta szemét, hogy tovább aludjék. De már nem tudott. Azért-e, mivel a több mint hat órai alvás tényleg elég is volt, vagy azért, mivel a kinyujtott karjára gyakorolt gyengéd nyomást érezte, de álomossága eltűnt, sőt valamely könnyen érthető kíváncsiság ösztökélte, hogy jobban szemügyre vegye azt a valószínűleg szép leányt, a kinek önkénytelen vánkosa lett az ő karja.

Lassan fordította fejét szomszédnöje felé, fürkészőleg pillantott arczára — és nem tudta róla lenni szemét.

Halvány, gyenge rózsapírral átfutott szabályos szépségű arcz volt ez, finoman izezett sötét szemöldökkel, fekete hajjal, melynek egyikét elszabadult fürtöcskéje beárnyékolá a magas, keskeny homlokot. Keskeny, piros ajka félig nyitva, keble csendesesen, nyugodtan emelkedik.

Dr. Bózsa Alajos tágranyilt szemekkel nézte azt az ifju, szüzies szépségben pompázó leánykát, megbámulta egyenként finoman árnyalt szemöldökeit, szabályos orrát, a halvány, majdnem átlátszó arczbört, gömbölyű, antikszerű karjait, gyengéd fehér kezeit egészen a rózsás körmökig, az alig láthatólag emelkedő szüzies keblet és a ruha alól kikandikáló apró, finom lábát; azután visszatért az arczra és mintegy fölszívta magába

vitatkozás folyamán a javaslat pártolói fölhoztak, azokról nem tételezhető föl, hogy a vita jelen stádiumában őket kapacitálni lehessen.

Hát ezek nagyhangzú szavak és ha úgy állanak, meg volna ezeknek bizonyára értékük is. Azonban t. ház, a t. miniszterelnök úr elfelejtett rámutatni azokra a tényekre és bizonyítékokra, melyek a t. miniszterelnök úr és a többség álláspontját igazolják. (Ugy van! a szélső balon.) Ezek csak egyszerű állításokként jelentkeznek, de tények és bizonyítékok által nincsenek megerősítve. Mi azonban t. képviselőház és igen t. miniszterelnök úr, ezen az oldalon kimutattuk és bebizonyítottuk azt, hogy a 20 évi tapasztalat szerint annak oka, hogy a törvényhatóságok az ő föladataiknak vagyis a helyes közigazgatás követelményeinek meg nem feleltek és a mennyiben meg nem feleltek annak oka abban rejlik, hogy megfosztattak mindazon közelektől, a melyek a helyes közigazgatás közszolgáltatására szükségesek és a tisztviselők fölhasználattak a kormány részéről kinevezett főispánok által kortes szolgálatokra, (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) mi által őket a helyes közigazgatás közszolgáltatására több helyen képtelenné tették (Ugy van! a szélső balon.) Tehát nézetem szerint nem a kormánypártnak és a kormánynak álláspontja, hanem a mi álláspontunk van bebizonyítva. (Ugy van! a szélső balon.) Ha a jelen rendszer mellett a vármegyei törvényhatóságok mindazon föltételekhez jutnak, a melyek a helyes közigazgatás kiszolgáltatására szükségesek, ha az ellenőrzést a kormány szigorúan és hivatászerűen teljesíti, akkor bizonyára nem állíthatná ma senki sem alaposan, hogy a vármegyei tisztviselők és illetőleg e vármegyék a közigazgatást nem szolgáltatták ki helyesen (Ugy van! a szélső balon.) És ezen állításokra, bizonyításokra és ezen tényekre az igen t. miniszterelnök úr mivel válaszolt? A t. miniszterelnök azon okokat, a melyek szerinte és a többség szerint az államosítást szükségessé teszik, három fő érvre redukálja.

Lássuk azt a három fő érvet (Halljuk! Halljuk!) a melyeket a t. miniszterelnök úr tegnapi beszédében fölhozni méltóztatott és a melyek nem tegnap hozattak föl először, hanem már a tárgyalás idején is fölemlítettek.

Azt mondja a miniszterelnök úr: „Ezeknek az érveknek egyike, hogy mentesítsék mindazoknak befolyásától a tisztviselő, a kiknek ügyét intézi.“ Nem tudom kiket ért ezek alatt a t. miniszterelnök úr: a választókat-e, vagy pedig azon klikket, a mely itt igen sokszor, mint a vármegyei helyes közigazgatás veszedelme említett föl. Ha a választókat érti, akkor biztosíthatom a t. miniszterelnök urat és a t. többséget tapasztalásból, hogy a választók sohasem gyakorolhattak a tisztviselőkre befolyást a jó közigazgatás helyes kiszolgáltatása szempontjából. (Helyeslés a szélső balon.) Ha azonban a t. miniszterelnök úr a vármegyei klikket értette — és hiszem, hogy ezt értette — akkor

azt vagyok bátor kérdeni a t. miniszterelnök úrtól, hogy a jelen törvényjavaslat keretében, ha az törvényt válik reméli-e, hogy a vármegyei klikk jövőre nem lesz befolyással a tisztviselőkre? Hiszen az a független elem, a mely a közigazgatási bizottságba, a mely a közigazgatási bíróságba, a mely az állandó választmányba a főispán aegise és vezetése alatt beválasztatik, bizonyára nem lesz más, mint az a klikk, a melyre a főispánnak és a kormánynak politikai célzataiknál továbbra is szükségük van. (Ugy van! a szélső balon.) És így természetes dolog, hogy ez a befolyás nem lesz kisebb, hanem szerintem még nagyobb lesz, mert nem a megye fogja ezt a befolyást gyakorolni jövőben a maga összeségében, hanem gyakorolja az a néhány ember, a ki ott, a bizottságban a fölügyeletet és ellenőrzést gyakorolja és esetleg a fegyelmi vizsgálatot elrendelheti. (Ugy van! a szélső baloldalon.) A második fő érvként a reform mellett fölemlítette a miniszterelnök úr, hogy „a közigazgatási pálya nemcsak egy szűk körnek nyitassék meg, hanem nyíljon meg mindazoknak, a kik kellő szakképzettséggel, teljes készséggel bírnak arra, hogy e pályán üdvösen működhessenek és hogy ezen pálya nyitva legyen olyanoknak is, a kik abban nemcsak időleges 3-6 évi elfoglaltatást, hanem állandó életpályát nyernek.“

Én erre tapasztalásból, még pedig nem egy megyében, hanem több megyében szerzett tapasztalásból azt vagyok bátor mondani, hogy ez a pálya eddig is nyitva állott mindazon tehetséges embereknek, a kiket a főispán kandidálni és alkalmazni jónak látott. (Ugy van! a szélső balon.) Kérem, hogy jövőre ezen törvényjavaslat mellett másképpen lesz-e? Azt hiszem, jövőben is csak azok fognak jutni erre a pályára, a kiket a főispán kandidál, vagyis ajánl. (Ugy van! a szélső balon.) Tehát semmiben sem sem változik a helyzet, sőt kevesebb lévén az ellenőrzés, kevesebb lévén a közönségnek befolyása a főispánra, még így sem lesz. (Ugy van! a szélső balon.) De azután t. ház, azért, hogy valakinek életpályát nyisunk, ez elegendő indok arra, hogy egy százados, sőt ezeréves multtal bíró és jónak, sőt politikailag szükségesnek bizonyult rendszert megváltoztassunk? (Ugy van! a szélső baloldalon.)

De különben sem felel meg egészen a valóságnak az az állítás, hogy a kik a megyei tisztviselői pályára léptek, ott meg nem találhatták volna életpályájukat; mert tapasztalásból tudom, hogy a kik kötelességüket hiven teljesítették és képesek voltak, változatlanul ezen a pályán maradtak, sőt emelkedtek, mióta a törvényhatóságok ismét visszaállítottak. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Itt van Baranyamegye, Tolnamegye, Somogy megye és majdnem minden megye példája.

Harmadik és legfontosabb fő érvként fölemlíti a t. miniszterelnök úr, hogy:

„A legfőbb érv, a melyért ugymond: ók a közigazgatás államosítást óhajtják az, hogy

közigazgatásunkban lehetséges legyen a helyes és biztos ellenőrzés gyakorlása. Ezen ellenőrzés pedig gyakorolható lesz a törvényjavaslat szerint 2 irányban.“

Én azt hiszem, hogy ezen állítást csak az teheti, a ki a törvényhatósági ellenőrzést és a törvényhatósági intézmény eddigi rendszerét nem ismeri. Az eddigi rendszer szerint is 2 irányban gyakoroltatik az ellenőrzés és pedig első sorban maga a vármegye közönsége által, másodsorban a kormány részéről a főispán által. Teljes hatályal lehet ezt gyakorolni, a mennyiben a törvény módot nyújt a főispánnak mindazon tisztviselők fölfüggesztésére, kik kötelességeiknek meg nem feleltek. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) A t. miniszterelnök úrnak ezen kijelentése a kormány részéről eddig gyakorolt ellenőrzésről kiadott szegénységi bizonyítvány, mert a kormány eddig is gyakorolhatta az ellenőrzést. Ha tehát mégis az ellenőrzés hiányában rossz az adminisztráció, akkor azt tisztán a kormánynak tudhatjuk be, a mely az ellenőrzést a maga részéről teljes mértékben nem érvényesítette. (Helyeslés a szélső balon.) Jövőben megfordítva fog állni a dolog, tehát még rosszabb lesz, mert az a kormány fog a jövőben nagyobb befolyást gyakorolni, a mely fölügyeleti jogával most sem tudott élni; a törvényhatóságoknál pedig gyengébb lesz az ellenőrzés, a mennyiben nem a törvényhatóság maga, hanem annak csak egy kis része, a főispán által beválasztott ugynevezett független elem fogja az ellenőrzést gyakorolni.

Azt gondolom, hogy sikerült kimutatnom, hogy az igen t. miniszterelnök úrnak tegnap fölhozott érvei szépen hangzanak ugyan, de értékkel nem bírhatnak és egyáltalában nem szolgálhatnak érvül arra nézve, hogy ezen törvényjavaslat, illetőleg annak 1. §-a elfogadtassék.

A t. miniszterelnök úr beszédének további részében, mintegy dicsekvőleg és bennünket fenyegetőleg méltóztatott fölemlíteni, hogy a nagy többség úgy is elfogadta már a törvényjavaslatot általánosságban és bizonyára elfogadja ezen törvényjavaslat alapelvét az 1. §-t is. Az igaz, azt mi látjuk; de bizonyára látja a nagy közönség is és tekintettel arra, hogy a nagy közönség is, úgy, mint mi, tudja a képviselőház többsége mikénti alakulásának alapját és módját, ezt különösnek találni nem fogja. Nem volt egyetlen egy törvényjavaslat sem, melyet a többség bármily mértékben lett volna is ellentétben annak egyes részeivel, ha azt a kormány komolyan akarta, hogy a többség ne fogadta volna el.

Az tehát nem szolgál érvül, hogy a többség elfogadta, de az sem bizonyos, hogy a törvényjavaslat sorsa, jövője biztosítva van. Mert emlékezzünk vissza a multra: megtörtént 1873-ban e házban, hogy Deák Ferencz a ház többségével, sőt általános helyesléssel fejezte ki szükségét a polgári házasságnak és a vallás szabadságnak; egyszersmind utasított a kormány ezen elvek alapján törvényjavaslat előter-

annak üde, bájos szépségét. Szemhéjai sötétebb árnyalataiból szeméinek színeket feketéknek, melyeknek képzelte és vágyott azokba beletekinteni.

És a nézésbe belerészegedett.

Órületos vágy támadt benne, odaszorítani magához e tüneményeszerű jelenséget, odatapasztani ajkát ajkaira, abból szívni magába életet, azokon keresztül szívni be annak lelkét a magába. Belenézhetni azokba a csillagsugaru szemekbe, mélyen és aztán beléjük veszni, megsemmisülni bennük.

Testét vonagló reszketés fogta el, ereiben lazasan lüktetett a vér és pillanatra mintha piros, véres felhő ereszkednék szeméire. Feje égett és halánték-erei megdagadtak az óriási fölindulásban. S mindinkább közelebb hajolt a nyugodtan szendegő leány fölé; már érezte az alvó csendes lehelletét, midőn hirtelen, mentő angyalkép termett előtte menyasszonya komoly, nyugodt arca.

És mondhatlan erőlködéssel, de csendesen, hogy az alvót föl ne ébressze, ereszkedék vissza helyére.

Menyasszonya.

Az a komoly, nyugodt, kedves arc, derült szépségével, okos szemével, nyájas, biztató lényével, mely neki oly soká volt vezérszavak. Miért küzdött, harcolt és a kit kiküzdött magának. Még csak néhány órája hogy magának

mondhatja, arczán még nyomai bucsucsókjának el nem tűnhettek és az ő szívében máris bűnös vágy gerjedett ez ismeretlen, sohasem látott leány iránt, kinek még szeméi színeit sem tudja.

Ránézett az alvó leányra és ajkai csendesen suttogták:

— Szeretlek Elvira!

Ettől aztán megrázkódott.

Vajjon szerelem-e az, mit menyasszonya iránt érzett? Vajjon szerelem-e az, mely az élet keserű és nehéz harcában mint egy fényes, világos pont lebegett előtte, gyermekkori játéka társnőjének kedves arca; vajjon az az érzélem, mely a serdülő ifjút egészen deli férfikoráig hiven kísérte, elég erős-e egy egész hosszú életen keresztül melegíteni?

Szerette látni, szerette is, az bizonyos, de érzelmeiben soha mi szenvedélyes, vagy lángoló sem volt. Ha karjaiba zárta, ha végig simított puha hajzatán, ha ajkai találtak, sohasem tapasztalta azt a rohamos, szédületes érverést, mely itt e karján nyugvó leány láttára elfogta. Szelid, nyugodt érzés volt az, rokonszenves, barátságos, meleg.

Megszokta Elvirát úgy nézni kora ifjúságtól, mint a kiben jutalmát fogja találni, ha tanulmányait sikerrel bevégi.

De ha nem szerelem az, mit Elvirához, menyasszonya iránt érzett, mi az, mely a jelen perczen megremegteté szívet s vérét izzásba

hozta. Mi az, hogy reszket és fél meglátni a csukott szemeket és mégis határtalan boldogság érzete támad benne, már csak a gondolatnál magánál, hogy e csukott szemek meg fognak nyilni és reá fognak nézni. Miért van az, hogy ő, ki Elviránál aldozatra sohasem gondolt, most kész volna szíve vérét, életét egy mosolyáért e piros ajkaknak, egy biztató tekintetért e csukott szemeknek odaadni. Miért jut épen most eszébe a költő mondata, hogy az igaz szerelem nem egyéb végtelen, határtalan odaadásnál, mely még akkor is hű marad, ha szerelme tárgyát elveszti. Ez tehát a szerelem, s lelke ujjongott e gondolatnál.

Egy perc előtt, egy pillanat alatt született és mély, végtelen boldogsággal tölti el szívét, lelkét és egész valója kéjesen remeg.

Szereti azt a karján csendesen alvó leányt; szereti szerelemmel, szenvedélyes, mély, soha el nem muló szerelemmel; szeretni fogja mindig, egész életén át, egészen a halálig, szeretni fogja, ha soha el nem is érheti, ha gyűlölné is őt; szeretni fogja, ha ezentúl sohasem fogja is látni. Hálás lesz e rövid perc felejthetetlen szépségéért, megőrzi emlékét, miként hogy megőrzi szerelmét szívében örökké

Nem kutatja kilétét; nem keresi viszontszerelmét; arca, alakja ott van szívében eltörölhetlenül, feledhetlen, üde, pompás szépségében.

jesztésére. És hol állunk most? Eddig sem az egyik sem a másik nem alkotott meg. A viszonyok akképen változtak, hogy az akkori többség és az országgyűlés általános szelleme teljesen megváltozott. (Ugy van! a szélső balon.)

Tehát az a reméységünk van, hogy mire a törvényjavaslat törvény erőre emelkednék, a többség szelleme is megváltozand. (Ugy van! a szélső balon.)

A t. miniszterelnök úr a közvéleményre is méltóztatott hivatkozni. Hát azt hiszem, hogy jönnek utánam fölszólalók, kik e kérdésben még alaposabb kritika alá fogják venni a miniszterelnök úr ezen állítását. De annyit mégis szükségesnek tartok jelezni, hogy a miniszterelnök úrnak a közvéleményre nézve nagy tévedésben kell lennie. Mert a mikor azt mondá, hogy az államosítás ellen csak ennyi kérvény jött be, akkor nem tudott kimutatni egyetlen egyet sem, mely az államosítás mellett hozatott volna föl. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Mit bizonyít ez? Azt, hogy dacára annak, hogy a kormány kezében van minden hatalom, hogy ezt megszerezhesse — a míg az ellenzék sem nem működött abban, hogy ily kérvényeket szerezzen, sem hatalma nincs arra, hogy megszerezze — mégis az ellenzék álláspontja mellett kérvények jöttek be, ellenben a miniszterelnök úr és a kormány álláspontja mellett egyetlen kérvény sem jött be. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Én nem hiszem, hogy ha a közvélemény, — a mely különben meg sem érlelődhetett, mert csak ezen tárgyalások folytán érlelődhetik meg a törvényjavaslat jó vagy rossz voltára nézve — nem hiszem, mondom, hogy ha a közönség az államosítás mellett állást foglalt volna, a kormánynak ne állott volna módjában az ellenzékkel szemben az államosítás mellett ilyen kérvényeket beadatni az országgyűléshez. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A t. miniszterelnök úrnak egyéb kijelentésére nézve nem tartom magamat eléggé hivatottnak válaszolni és megjegyzéseket tenni, azonban nem zárkozhatom el annak szüksége elől, hogy a t. miniszterelnök úr azon fölhívására, melyet hozzánk intézett, néhány szóval ne válaszoljak.

Az igen t. miniszterelnök úr appellálva a mi hazaszeretettünkre, így szól hozzánk: „Önök azt akarják, hogy a magyar állam erős és hatalmas legyen, ezt akarjuk mi is; kívánják azonkívül azt, hogy a magyar állam élén álló kormány védelmezze meg a hazát az országban lévő ellenségek ellen, védelmezze teljes erejével azon befolyások ellen, melyekről önök hiszik, hogy léteznek; de ugyanakkor, midőn ezt akarják, hogy ez irányban a legerélyesebben lépjen föl a kormány, mindent elkövetnek, hogy a kormány állását meggyöngítsék.“

Hát igen t. miniszterelnök úr, mi, ha nem jobban, de bizonyára épen úgy kívánjuk ezt, mint a miniszterelnök úr. De én azt gondolom, hogy ha azt akarjuk, hogy a haza ellenségeivel sikeresen megküzdhesünk, előbb oly eszközök-

Szerelme ezé az ismeretlen lényé és azé is marad.

És szeretete?

Dr. Bózsa Alajos megadta a feleletet.

Szeretete menyasszonyáé; azé a komoly, csendes kedélyű, hü leányé, kivel életét fogja tölteni, kit szeretni fog meleg, barátságos vonalozással mindig és a kihez hü fog maradni; a ki kárpótolni fogja derült, okos lényével, jóságos szívével alig megismert s már elveszett szerelmeért s a kinek áldott, puha keze, ha valamikor sejtené is a szívében élő nagy, szenvedélyes szerelmet, gyengéd leplet fog vonni arra.

A vonat megállt. Bózsa ezélnál volt.

Odafordult még egyszer a még mindig alvó leány fölé a szeméi pillanatilag vágyva tapadtak rózsás arcára, gyönyörű idomaira. Azután gyengéd vigyázattal, nehogy az alvó fölébredjen, kihúzta karját az antik nyak alól és kilépett a kocsiából.

Perczel később a vonat tovább dübörgött.

Dr. Bózsa Alajos főgimnáziumi tanár hosszú pillantással nézett utána.

Azután megmerevedett karját simogatva csendesen motyogta magában:

— Mégis csak nagy bolond vagy te doktor, minden tudományod mellett.

nek birtokában kell lennünk, a melyek képeseknek minket arra, hogy a hazán kívül eső ellenségekkel is sikeresen megküzdhesünk. (Ugy van! a szélső baloldalon.) És ha itt a t. miniszterelnök úr a mi hazafiasságunkra appellál, engedje meg, hogy mi is appellálhassunk az ő hazafiságára és kérjük meg őt, hogy mindenek előtt szerezze meg Magyarországnak az önálló magyar hadsereget, vagy ha az ez idő szerint lehetetlen volna, szerezze meg azt, hogy a hadsereg magyar részére nézve a magyar vezényszó hozassék be és az alkotmányra eskettessék föl.

Azután terjessze elő a miniszterelnök úr mindazon garanciákat, melyek Magyarországon a közszabadság s a parlament szabadságának és tisztaságának megóvására és biztosítására szükségesek, és csak ha így megnyugtatta a közönséget, akkor kívánja e törvényjavaslat keresztülvitelét. Addig, míg ez be nem következik, a miniszterelnök úrnak azt kívánni joga nincs. Az önök által annyira emlegetett magyar nemzeti államnak első föltétele az, hogy legalább a hadsereg magyar részének magyar legyen a vezénnyelve. A míg e föltétel be nem következik, addig egy ily javaslat előterjesztésére a miniszterelnök úr szerintem nem jogosult és addig mi anyuival is inkább szükségét látjuk és kötelességünknek tartjuk megvédelmezni azon alapot, mely annyi viszontagság között bástyául és védművül szolgált a nemzet alkotmányos jogainak megvédésében; mert a mi álláspontunk mellett ezer éves múlt van és annak helyességét a történet igazolja, a t. kormány és kormány-párt álláspontja pedig kétes problema előtt áll, kétes problemán alapszik. Nem találják tehát önök nagyon természetesnek, hogy mi ellenzékiek ezen kétes problema előtt meg nem hajolhatunk, hanem ellenkezőleg önöket is figyelmeztetjük arra, hogy a káprázat után ne induljanak, (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) hanem kövessék tiszta, hazafias érzetök sugallatát és a mellett mentsek meg Magyarország és a magyar alkotmány részére a szabadságnak alapját.

Ezek kijelentése után a törvényjavaslat első szakaszát el nem fogadom, hanem ajánlom indítványomat elfogadásra, esetleg hozzájárulok Helfy Ignác t. képviselőtársam módosításához. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

HIREK.

— **(Porciunkula ünnepe.)** A helybeli Ferencz-rendiek templomában mint minden évben, úgy az idén is nagy fényvel ülték meg szent Porciunkula ünnepét. Vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődött a szent beszéd, melyet Francisits Nándor Ferencz-rendi szerzetes-anya tartott a zsúfolásig megtelt templomban, melyben nemcsak a helybeli hívők voltak nagy számmal, hanem számosan a vidéki községekből is. Szentbeszéd után a házfőnök ünnepélyes nagy misét mondott, mely alatt neki a szerzet tagjai közül többen segédkeztek. A Ferencz-rendiek tere egész délelőtt tömve volt a falukból beözönlött néptömeeggel, mely csak a déli harangszó után hagyta el a várost.

— **(Szaktanfolyam a hatósági orvosok részére.)** A belügyminiszter rendeletet intézett a hatóságokhoz, melyben tudatja, hogy ez év szeptember 7-étől 19-dikéig bezárva a hatósági orvosok részére kurzust nyitnak a fővárosban a közegészségügyből s az orvosi tudomány közigazgatási és törvénykezési részéből. A miniszter valamennyi hatósági orvost fölhívja a részvételre, sőt egyenesen utasítja a hatóságot, hogy azon esetre, ha az illető orvosok anyagi okból nem mehetnek a fővárosba, utalványozza ki nekik ez időtartamra a szükséges segélyösszeget.

— **(Katonáink Kaposvárott.)** A városunkban állomásozó 52. gyalogezred két zászlóaljja f. hó 25-dikén gyalogolt Kaposvárra, mely hosszú utat rendkívül hamar tette meg és e közben még farszto hadigyakorlatokat is teljesített. A kaposvári közönség szokatlama érdeklődéssel várta az ezred bevonulását, de a diszbevonulásba vetett reményében csalódott, mivel a tisztikar a faradt és poros legénységet nem a városra keresztül, hanem a kertek alatt komandirozta be a kaszányába. Mig az ezred Kaposvárott tartozkodik addig minden hétfőn és csütörtökön térzene lesz az ottani sétatéren, mely után a kaposvári közönség már régóta vágyakozott.

— **(A „Pécsi Dalárda“ 30. évfőnnállásának jubileuma.)** Két hónap múlva tölti be a mi dalardánk főnnállásának 30-adik évét. Ezt a három évtizedes multat szép jubileumi ünnepélyvel szándékozik föleleveníteni a „Pécsi Dalárda“. A kiküldött bizottság október elejére tűzte ki az ünnepély idejét, a daltestület pedig már készül azokkal a versenydalokkal, melyek győzelemre vitték a daltestületet. Ezeket fogja ugyanis előadni a dalárda a jubileumon, egyszersmind bemutatóan a megfelelő pályadíjakat is. Az ünnepély hangversenyyel kezdődik, mely mellett az egyesület biografiáját fogják fölolvadni. Hangverseny után az egyesületi tagok s meghívott vendégek banketthez ülnek, míg a fiatalság táncszal fejezi be az ünnepélyt.

— **(Augusztusi naptár.)** Ezen hónapban a nap 1 óra és 31 perczel fogy. Ujhöld tegnap volt délután 6 óra 28 perczel. Első negyed 12-dikén lesz este, mely a természettudósok jövendölése szerint eleinte száraz napokat hoz, később égi háborut záporosóval. Holdtölte 19-ikén este, borult, meleg idővel, a mit gyakori esőzések követnek. Utolsó negyed 26-todikán délután, eleinte hűvös, később derült idővel; a meleg újra nő.

— **(Őszi fegyvergyakorlatok.)** A közös hadsereghez tartozó s az 1884. és 1886. években besorozott tartalékos katonák folyó évi augusztus hó 19-dikén kezdődő 16 napi fegyvergyakorlatokra tartoznak bevonulni. A honvédség őszi gyakorlatai augusztus hó 20-dikán kezdődnek és 35 napig tartanak.

— **(Kinevezés.)** Bene Károly pécsi pósta- és távirdaigazgatósági hivatalnokot kinevezték Mohácsra távirdafőnöknek. Bene, mielőtt a pécsi pósta- és távirdaigazgatóságba helyezték át, 10 évig volt póstatiszt Mohácsra, s az ottani lakosság körében közkedveltségnek örvend.

— **(Svastics Gyula †.)** A napokban elhunyt Svastics Gyula Somogy megye marczali választó kerületének országgyűlési képviselője. Az elhunyt, ki a mérsékelt ellenzéknek volt tagja, Szt. Gáloskőre született 1837-ben; gimnáziumi tanulmányait Kaposvárott és Pécsen végezte. Kezdetben katonai pályára lépett, s 1859-ben részt vett mint ulánus főhad- a déltiroli hadjáratban, 1864-ben azonban kapitányi rangban nyugalomba lépett. 1872-ben zalai és somogyi birtokaira vonult vissza s még ugyanez évben képviselővé választották. Halála általános részvételt keltett.

— **(Halálozás.)** Dobszay János m.-széki körjegyző f. é. augusztus 1-én meghalt. — Kohon Bernát a beküldött gyászjelentés szerint — e hó 1-én elhunyt Báltaszéken.

— **(Vásárról eltiltott marhák.)** E hó 10-én, jövő hétfőn Pécsváradon tartandó országos vásárra a hasított kőrü állatok fölhajtását — a járásban nagy mértékben elterjedt ragadós száj- és körömfájás miatt — az alispant helyettesítő főjegyző betiltotta.

— **(Pintér Imre vendégszereplése)** a budai szinkörben szép sikerrel végződött. Múlt pénteken lépett föl Rip van Winkle czimszerepében, mely egyik legjobb szerepe. A közönség s a sajtó jól fogadta Pintért, kiről a lapok elismerik, hogy fejlődő tehetség, mely szép reményekre jogosít. „Nemes hévvel, játszott a Ripet — írja az Egyetértés — s hatalmas baritonjához igen jól illett az énekparthie.“ Pintér tulajdonképen szerződöttései czéliből járt Krecsányi társulatánál, honnét Kiss Mihály a népszínházhoz szerződött el. Helyét alkalmasint Pintérral töltik be, kit a vendégszereplés után melegen ajánlják a fővárosi lapok.

— **(Jönnek a vadászok.)** A Székesfehérvárott fekvő 24. vadász-zászlóaljat, melynek önkéntesei az elmúlt telet városunkban töltötték, legkésőbb jövő év október havában Pécsre helyezik. Így városunk katonasága ismét szaporodni fog.

— **(Kétszer szökött meg.)** A 10. huszárezred egy szakaszvezetőjét, Hölbl Ágostot degredálták s egy évi fogházra ítélték. Hölbl betegséget tetetett, minek következtében a katonai kórházba tették át. Innen azonban megszökött; de midőn egy körscmában mulatott

a szerencsés szökés fölötti örömben, elcsipték a átadták a katonai hatóságoknak. De másodízben is sikerült neki megszökni s most már minden nyom nélkül.

— **(Birói kinevezés.)** A pécsi kir. törvényszéknél Hanny halála folytán megüresedett birói állásra — mint hiteles helyről értesülünk — Kosszér János aljárásbíró neveztetett ki törvényszéki bírónak. Kineveztetését közelebb fogja hozni a hivatalos lap.

— **(A városi tisztviselők lakatalánya.)** Mikor a most folyó év költségvetését tárgyalták, a város tisztviselőinek nagy része — csupán a tanácsot véve ki — a segédzsemmélyzet s a kezelőszemélyzet kérvényt nyújtott be a közgyűléshez, lakatalány megszavazását kérve. A Pécsi Figyelő volt az, mely még a kérvény beadása előtt szóba hozta az ügyet, s nemcsak melegen ajánlotta a közgyűlés jóakarátába a tisztviselők kérelmét, hanem okokkal is támogatta e kérés jogos voltát. A közgyűlés akkor szűkmarkuskodott s csak annyit határozott, hogy a tanács az 1892-diki költségvetési munkálatoknál e kérelmet vegye figyelembe s terjessze be az ügyet tárgyalás alá. A tanács most kiadta a számvétségnek, mely ki is dolgozott négyféle kulcs szerint négyféle költségvetést. A 63 főből álló tisztviselőknak, segéd- és kezelőszemélyzetnek a lakatalányösszege kitenne: 10 százalékos számítás szerint 5110 frtot, 15 százalékkal 7665 frtot, 20 százalékkal, (amennyit a kérvény is említ) 10.220 frtot, az állami tisztviselőknél alkalmazott kulcs szerint 8430 frtot.

— **(A selyemtenyésztés a szentlőrinczi kerületben.)** Wagner Antal m. kir. selyemtenyésztési főfelügyelőtől Szt.-Lőrinczről értesítést kaptunk a szakmájába vágó iparágunk idej eredményéről. Az értesítésből a következőket veszszük ki: A selyemtenyésztés ez évben befejeztetett. A siker ugyan nem a legjobb volt, ami annak tulajdonítható, hogy a selyembogaraknak nem volt kedvező időjárásuk, miután ezeknek 17—19 fok meleg szükségeltetik kezdettől fogva a befónásig. Ez évben azonban a hőmérő egy alkalommal 28 fokról hirtelen 7 fok megre hullt alá és ismét 28 fokig emelkedett. A nagy meleget a tenyésztő helyiségekben jéggel vagy folytonos hideg vízzel — a hideget pedig fűtéssel lehetett volna kiegyenlíteni ami a tenyésztőknek meg is hagyatott. Azon tenyésztőknél, kik azt tették, a siker teljes volt; de a kik azt nem tették, vagy nem tehettek, azoknál nem volt sikeres a tenyésztés. Az eredmény következő: a kerületembe osztott 35 községben 5 kiló 208 gram pete osztatott ki. Termeltetett 3698 kiló 35 deka I-ső osztályu és 78 kiló 50 deka II. osztályu és így összesen 2776 kiló 80 deka selyemgubó. Az első osztályu 1 frtjával, a II-ik osztályu pedig 10 krajczárjával váltatott be kilónként — és így 3806 frt 15 kr. fizettetett ki. Öröm volt látni, mikor a tenyésztők — az általam kiutalványozott összegről átvett szelvényt kezeikhez vették — s rövid hat heti fáradozásaiknak sikeres eredményét szemlélték benne. Örömkönyekekkel hálalkodtak az intézet jótétemény volta fölött.

— **(Szoborszentelés.)** Szép ünnepélyt ültek meg vasárnap a bonyhádiak. E napon ugyanis Pintér József esperes-plébános az ottani kálvária-kápolnában Jézus sz. Szívének szobrát szentelte föl, mely ünnepélyre még a vidékről is számosan jelentek meg. A nevezett plébános fényes segédlettel és a hívők nagy seregével körmenetileg vonult ki a kálvária hegyre, hol Plank Kamill segédlelkész prédikált a szent Szív tiszteletének eredetéről és jelentőségéről. Utána a szoborszentelés, majd pedig mise következett, mely alatt a bonyhádi vegyeskar énekelt.

— **(Kettős öngyilkosság.)** Az öngyilkosok statisztikája ma már nemcsak a fővárosi lapokat tölti meg, hanem a vidéki lapok hasábjain is mindinkább nagyobb tért foglal el. Alig folyik le egy hét nélkül, hogy öngyilkosságról ne kellene írunk. Mai számunkba is egyszerre két öngyilkosság kerül, melyek közül az egyiknek természetesen szerelem az okozója. Mult szerdán ugyanis egy Milota Erzsébet nevű siklósi ceséldé leány szerelmi bánatában megmérgezte magát. A szencsétlen leány nagyobb mennyiségű kámfort evett s ezzel befejezte földi pályafutását. A másik öngyilkosság szintén Siklóson történt. Apari János ottani ház- és szőlőtulajdonost csütörtökön kunyhójában fölakasztva

találták. Tettének okát nem tudják, s az esetet annál inkább csodálják, mert a szerencsétlen 80 éves korában vetett véget önmaga tüleget életének.

— **(Szerencsétlen ugrás.)** Pénteken egy Bodnhaóher Ferencz nevű utas a Miholjácznál közlekedő reptőlódóu a Dráva másik oldalára akart jutni, de a komp éppen akkor indult meg, midőn odaért. Sietős lévén utja, az induló kompra készült ug rani; ugrás közben azonban kabátjával megakadt, mire egyensúlyát veszve a folyóba zuhant. Hasztalan siettek megmentésére, mert teste a habokban nyomtalanul eltűnt.

— **(A pécs-harkány-miholjáczi vasut) terve még sem dőlt meg.** Még július havi 54-ik számunkban, a tervezett sz. t.-lőrincz-nasiczi helyi érdekű vasutról szólva azt mondtuk, hogy „jobbra-balra készülnek, még pedig komolyan, helyi érdekű vasutak építésére, s ezeket mind Pécs kihagyásával teljesítik, mert Pécsen nincs ember, a ki belerakná az egészét az olyan vállalatba, hogy Pécshez hozzon vagy Pécsből indítson ki helyi érdekű vasutat. Egy volt, az is meghalt.“ Ez egyetlen ember a latt mi Nendtvich Sándort, a város elhunyt főmérnökét értettük. Most az elhunyt fivérével, Nendtvich Gyula mérnöktől, értesítést kapunk, hogy a terv fivére halálával nem szűnt meg, mert ő (Nendtvich Gyula) a lejárt engedélyt a saját személyére kérve, megújítva elnyerte s tavasszal a még hátra levő fölmérést elvégezte és most a kidolgozással foglalkozik.

— **(Megsemmisített községi szabályrendelet.)** A dárdai járási főszolgabíróság mult évi október 4-én értekezletet tartott Baán község előljáróságával, képviselőtestületével és a birtokos közönség egy részével, melyen a határbeli legeltetés szabályozása tárgyában szabályrendelet-tervezetet fogadtatott el. A szabályrendelet szerint a további magánlegeltetés megtiltatott, és a községi bíróság mint választott bíróság följogosított, hogy az ez ellen vétőket a hányzor annyiszor 25 frttal megbírságozhassa es az ekként befolyandó büntetés pénzeket a helyi róm. katolikus és gör. keleti iskola céljaira egyenlő arányban fordíthassa. Az ekként megállapított szabályrendelet tervezete nyomban — tehát további közhírrététel és föllebbezési határidő bevétele nélkül — fölterjesztetvén, azt negyednapra, minden érdemleges vita nélkül, a vármegye törvényhatósági bizottsága is jóváhagyta. Azonban e megyei határozatot sem tartotta szükségesnek a községi előljáróság kihirdetni, hanem a magánlegeltetők s különösen a birkások ellen a szabályrendeletileg biztosított jogánál fogva nyomban megindította a hajszát. Tavasz óta egész nyáron át őrzáratot tartott az egész előljáróság a határban s a hol egy magánlegeltetőt vagy birkanyáját ért, minden előleges meghallgatás és határozathozatal nélkül az ugaron és tarlón ért birkákat erőszakkal megkötöztette és a községi korezmába beszállította s csak 25 frt büntetés ellenében szolgáltatva vissza azokat tulajdonosaiknak. Sokan ki sem váltották az erőszakkal elvett birkáikat, melyek aztán a nyári tikkasztó hőségben, kellő gondozás hiányában el is hullottak. Egy ily módon behajtott 4 éves lovat hat héten keresztül a legnagyobb munkaidőben tartott az előljáróság fogva, melyet — mint értesülünk — ez előtt néhány nappal adatott el 80 forintért és a pénzt büntetés és tartás czimén megtartotta — holott a ló 300 frtot ért meg. Midőn az előljáróság zsarolása és erőszakoskodása a lakosság egyeseire már tarthatatlanná vált, ez évi április hóban Dvornics Gyókö és társai baáni lakosok — bár a föllebbezési határidő leteltnek és a szabályrendelet jogerősnek látszott — a szabályrendeletet jóváhagyó törvényhatósági határozat ellen föllebbezést adtak be, egyszersmind az előljáróságot bünvádi és fegyelmi úton — Jagics József mohácsi ügyvéd által — följelentették magánosok elleni erőszak, hivatalos hatalommal való visszaélés, zsarolás es ingó vagyon rongálása miatt. — Most megbízható forrásból értesülünk, hogy a belügyminiszter a föllebbezésnek helyt adott s a kérdéses szabályrendeletet és a törvényhatósági határozatot előzményeivel és következményeivel megsemmisítette: mert a főszolgabíróság beavatkozása illetéktelen volt; mert a legeltetés szabályozása a politikai község hatáskörén kívül esik; mert a községi határbeli magán birtokok miként

való használata fölött a törvényhatóság sem rendelkezhetik; mert végre a községi előljáróságának büntető joghatósággal történt fölruházása nyilván a törvénybe ütközik és az ily szabályrendeletek „ipso jure“ semmiek. — Ily körülmények között a községi előljáróság által jogositatlanul behajtott 500—600 frtra rugó büntetéspénzek az egyeseknek visszaadandók lesznek, s ezen fölül az előljárók a magánosok ellen elkövetett erőszakért a büntető és fegyelmi törvény előtt is számolni lesznek kénytelenek. Ez ismét az ügyis sokat szenvedett Baán községre beláthatatlan kellemetlenségekre fog alkalmat szolgáltatni. Ismét egy intő példa a törvényhatóságnak, hogy az egyes, különösen a községeket érdeklő ügyeket több gondnal és nagyobb alapossággal intézze el; mert ha ez esetben a főszolgabíróság által fölterjesztett szabályrendelet-tervezettől a vármegye a jóváhagyást megtagadta volna, úgy önmaga és a község, valamint az egyesek meghurczoltatásának elejét vehette volna. A multban vármegyénk sok meritoriális határozatát ugyanez a sors érte. Jó lesz valahára okulni!

— **(Czukros tolvaj.)** Siklóson mult hó 31-dikén egy ismeretlen jómádár fényes nappal bement Gyenis Péter ottani lakos szobájába, magára zárván az ajtót. Mielőtt bement volna, az udvarban játszó kis fiúnak czukrot adott, hogy hallgasson. A házbeliék éppen a mezőn voltak, mialatt a tolvaj a szobában lévő szekrényeket föluyította és jól kikutatta. A kis fiu azonban, mikor a czukor elfogyott, megszegte a fogadást és egy arra menő asszonynak elmondta, hogy egy bácsi a szobájukba ment. Mire ez hajdukért futott, addigra a czukros bácsi a hátsó lakasból már megugrott és gyorsan elmenekült.

— **(Az 1848—49-iki szabadságharczi emlékek kiállításának)** rendezői több értékes festményt rendeltek meg oly czelből, hogy azokat a becsesebb és értékesebb tárgyakat beküldő kiállítók közt díjak gyanant osszák ki a kiállítás befejeztével. E festmények közt Kollarznak két, igen sikerültnek mondható képe van. Az egyik a Kossuth czegledi beszédét hallgató nagy közönséget látjuk, a hogy lelkedéssel és (a képen jól kifejezett) áhitattal vették őt körül a derek alföldi magyarok. Az előtérben állók közül többen leborulva hallgatják Kossuthot. E kép párja azt a híres jelenetet ábrázolja, mikor Kossuth czegledi beszéde után másnap több ezer (minden fegyvert fogható) ember lekesedve indul Pest felé kaszakkal, fészékkal és ajkukon a Kossuth dállal. Azt állítják, hogy itt hangzott föl először a mi kedves notánk, hogy: „Kossuth Lajos azt izente.“ Szerzőjét ma sem tudjuk. — E képeken kívül életnagyságu Kossuth mellképeket olajba festve is kapnak mindama kiállítók, a kik nagyobb számu vagy a kik egyes de igen érdekes dolgokat küldenek. A többi kiállító is kap életnagyságu fénykép imitációt Kossuth képeből. Minden küldemény az 1848—49-iki szabadságharczi kiállítás a rendezőinek Budapestre, a fővárosi vigadóba czimezendő.

— **(Kik lehetnek gyógyszerészgyakornokok.)** A közoktatásügyi miniszter körrendelet intézett a hatóságokhoz, melyben kimondja, hogy gyógyszerészgyakornokokul fölvehető a polgári iskola hat osztályát végzett ifjak is, ha a latin-nyelvből a gimnázium hatodik osztályában megkövetelt fokban vizsgálatot tesznek. Ezek azonban az egyévi önkéntesi kedvezményre igényt nem tarthatnak.

— **(Hibaigazítás.)** Egyik tudósításunkban az foglaltatott, hogy Várady János szigetvári járásbíróági aljegyző Kaposvárra helyeztetett át. Ez téves, mert a nevezett aljegyző Kaposvárra törvényszéki jegyzőnek neveztetett ki.

MŰVÉSZET IRODALOM.

* Juhay Antal fővárosi tanító előfizetési föl hívást bocsájtott ki „**A gyermek első tanítója**“ című paedagogiai szakmunkára. E munkájában az elemi iskola első osztályának belső életét az első iskolai fegyelmezésnek, nevelésnek és oktatásnak módját, valamint azon követelményeket, melyeket az első oktatás anyaga tekintetében a miniszteri tanterv támaszt. — és a nevelés-oktatás egyéb arányaival akarja megtenni. Munkája hézagpótló lesz s azért jó szolgálatot tesz a tanítóknak és a nevelőknek, valamint a gyermekek oktatásában kellő jártas-

sággal nem bír, vagy abban teljesen tájékozatlan szülőknek és házi tanítóknak (correpetitoroknak) ha nekik mint azt fölhívásában írja az elemi iskola első osztályára kiszabott összes tantárgyak, — nevezetesen: a beszéd- és értelemgyakorlatok, — írva- olvasás, — számolás- és éneknek — a paedagógia modern elvei szerint való módszeres tanítása, — a tananyag fölosztása a tanmenet, — továbbá a figyelem ébrentartása (fegyelmezés), — végre az oktatás céljának a nevelés céljával való egyesítése tekintetben, könnyen fölfogható modorban, részletes útmutatással fog szolgálni.

A könyvnek azon részében, mely a beszéd- és értelem gyakorlatok tanításával foglalkozik, a gyermek versikék megválasztásánál különös tekintettel van az újabbkorbeli gyermekversirodalom legkiválóbb termékeire s úgy ennélfelül mint a többi tantárgynál arra fordítja a főfigyelmet, hogy a növendék játszva, mintegy érszerevételül s lehetőleg az önkifejtő (kérdő) tanulak segítségével vezetessék be az első ismeretekbe. A könyv előfizetési ára: füzve 1 frt 50 kr., kötve 2 frt, melyért a könyvet kereszt-kötés alatt bérmentve küldi meg. Az előfizetési pénzek legcélszerűbben postautalvánnyal, szerző nevére, Budapest, VIII. ker. kerepesi-út 71., II. emelet, 23 ik lakás-szám alá küldendők.

* „Ildeiné leánya“ a címe az „Egyetem Regénytár“ legújabb kétkötetes regényének. Eredeti magyar regény még pedig olyan szerzőtől akinek nevét eddig az olvasó közönség egészen más téren tanulta megismerni és megbecsülni. Mudrony Soma a jeles nemzetgazdaságíró, tette meg ezzel első lépését a szépirodalom és regényírás terén, mégpedig kiváló sikerrel, mely meglepi és lefegyverzi a szigorú kritikát. „Ildeiné leánya“ valóban érdekesítő és minden tekintetben érdekes regény. Egy fiatal leány története ez, aki a művészi pályára szánta magát, első föllépésével nagy sikert arat, de ugyanakkor már elvesztette szívét, s a boldog, a ki azt megtalálja egy ifju és nagytehetségű hirlapíró. A bonyodalom és a konfliktus, onnan származnak, hogy a leány egy önfeléd pillanatban hallgat a gazdaság csábjaira és nőül megy egy dúsgazdag földbirtokoshoz, mert azt hiszi, hogy kedvesse megveti és hűtlen hozzá. Később megtudja a valót és nagyon boldogtalan. Évek múlva ismét találkozunk, az elfojtott érzés kitör belőlük és most már törvény és világi szokás ellenében egyesülnek. A férj boszujában kihívja párbajra a kedvest és lelövi; a szegény nő pedig ezután gyermekének él. Ezen egyszerűnek látszó mese olyan ügyesen van bonyolítva, a jellemzés anyira élethű és a váltakozó jelenetek hol humorral fűszerezve, hol pedig meg-rázó drámaiassággal megírva, annyira megkapók, hogy Murdony ezen első regényének szép sikert mérünk jóslni. A két, vászonba kötött kötet ára együtt 1 frt.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel kérjük, miszerint tartozásaikat minél előbb küldjék be, nehogy kénytelenek legyenek a lap további küldését beszűntetni.

CSARNOK.

Dr. Holub Emil dél-afrikai kiállítása Bécsben.

Ez a nagyszerű s a maga nemében páratlan, gazdag és becses gyűjtemény, mely nemcsak természetrajzi de anthropologiai és ethnographiai tekintetben is föltötte érdekes, a bécsi práterben a rotundát, illetve a kiállítási csarnokot egészen elfoglalja.

Nemcsak a szakértőnek, de a laikusnak is vonzó, gyönyörködtető látványt nyújt. A szem nem győz betelni a valóban nagy gond- dal gyűjtött elkészítés, rendezés és elhelyezés-

ben tudományos szakavatottságra s mesteri kézre valló, Európa leggazdagabb muzeumaiban is csak igen ritkán, vagy egyáltalán föl nem található dél-afrikai specialitások szemléletével. A szem gyönyörködik, az elme kutat és tanul. Oly sok itt a megnézni való, hogy nem az alapos, de csak a tájékoztató áttekintésre is napok kellenének. Hiszen az egyes osztályok oly gazdagok, hogy azokban minden egyes kiállítási szekrény vagy csoport beható átnézése több órát igényelne. Sajnos azonban — én az egésznek megtekintésére csak 5 órát szentelhettem s így ez egészről csakis vázlatos képet adhatok; de tanácslom mindenkinek, ki a természeti ritkaságokat kedveli, hogy legalább egy teljes napot töltsön bent; hiszen vannak ott kényelmes pihenő helyek, egy jó étkező s kitünő csemegező hely.

Dr. Holub Emil, ki — mint az olvasó a legutóbb megjelent „7 év Dél-Afrikában“ című terjedelmes és nagy gondal szerkesztett művéből már értesült — három izbeli utazásban több évet töltött Dél-Afrikában s legutóbbi utazásában a Capp-földön át, Oranje, Transval államokon keresztül, a brit protektorátus alatt álló Betsuana államokat elhagyva, föl a Zambezi hatalmas víztömegéhez, majd azokon túl, fehér-ember nem járta földön, vad néptörzsek között, minden fáradságban osztozkodó hű nejevel és néhány európai társával, messze fölhaladt észak felé a macsaak ulumbók országában s Dél-Afrika térképéről — mint maga mondja — egy nagy darab fehér föltött törölt le. Nem vesztegette hiába idejét, s nemcsak földrajzi tekintetben tett az emberiségnek kitünő szolgálatot, de a gyűjtött s magával hozott természetrajzi ritkaságokkal s ethnographiai kincsekkel nagyban gyarapította, bővítette a tudományos ismerettárt.

A kiállítási csarnok közepét, a rotunda kerek terét az anthropologiai és ethnographiai kiállítás foglalja el. Meglepő hűséggel vannak itt föltüntetve Dél-Afrika fekete népeinek alakjai, lakóhelyeikkel, életmódjuk- és szokásaikkal, viselkedésük- és eszközeikkel. Közepett egy óriási sziklatömbön fönt erődített néger helység, egyes jellemző alakok, házi, gazdasági eszközök stb. körülövezve ezt a betsuának, ba'mang-watok, ma-tokák, ma-rutsek, matsakolumbók s más dél-afrikai vad törzseknek, a műveltségben előhaladottságukhoz képest különböző lakásai, ólakkal, kerítésekkel, harci s házi eszközökkel, ipari s gazdasági terményeikkel, úgy a mint dél-afrikában láthatók.

Bámulatos az az élethűség, melylyel mind-ezek és az egyes népfajokat képviselő alakok, természetes, szokásos helyzetükben föltüntetve vannak, ez alakok oly természetesen és tökéletesen, hogy az ember szinte várja mikor szólalnak meg, vagy mikor dobja a sötét harcos az izmos kezébe szorított primitív dardáját felénk, vagy kínál meg az az európai kabátba bujtatott s borzas fején lelógó kakas tollakkal diszitett fekete posztó kalappal kényeskedő, mezitlábos, jó kedvű barna ficzkó, a kezében tartott flaskóból. Érdekes a földet mivelő néger nő, hátán a batyuba fölkötött fekete kis porontyval; ma'mponde fejedelmének kastélya (persze csak gunyhó) az őrt álló harcosokkal; ma'Schupia törzsfő lakóhelye tánczó bensülöttekkel és a híres Sepopo udvara, a mint a fejedelem földre terített szőnyegen ül, míg körötte, tisztas távolban guggolnak hiányos öltözötű miniszterei s vele szemben egy sötét bőrt rabszolga vagy udvari főszakács keveri ura számára egy agyag tálban a kedvencz eledelt: tejet kásával. A fejedelmi sirok ékesítve földbe szurt hatalmas elefánt agyarakkal, melyeknek sokasága és nagysága mutatja az elhunytak előkelő származását; a vad állatok betörései ellen

megerősített ólok, aklok, a vad állatok fogására szolgáló török, vermek, tanyák és tüzelő helyek, fölhalmozott gazdasági termények s általában a különbözőség és styl az építkezésben — mind igen tanulságos, érdekes látványok.

A rotundának a központból kiágazó oldal-szárnyait, vagyis a kiállítási csarnok többi részét az állat-, növény- és ásványtani példányok- és ritkaságokból s a bensülött fekete néptörzseknek — a primitív alkotástól, a valóban művészi kivitelig készített — harci és házi eszközeiből, ipari és művészi termékeiből össze-állított gazdag gyűjteménye tölti be. Ezen u'ob- biak közt föltötte becses a Buschmann-vészet gyűjtemény, mely dél-afrika eme már mondhatni teljesen kihalt néptörzsének nem közönséges művészi érzékre valló tanujele s melynek becsét még inkább emeli az, hogy e ritkaságok ezentúl nehezen lesznek megszerezhetők a kutató által, mert kivitelüket a dél-afrikai államok eltiltották. Az ember valóban bámul, hogy ez a minden tudományos ismeretet nélkülöző vad népfaj, egyedül a természet adta művészi érzék által vezéreltetve s csupán csak valamely hegyes kemény kő- vagy ércz tárgyval hogyan tudott e kölapokra oly tökéletes alakokat bemélyíteni, vagy körvonalozni! Nézze meg pl. az ember egy kaffer bivaly, egy strucz madár alakját, vagy egy gyerek körrajzát s azt oly tökéletesnek találja, hogy nem hiheti el, mikép az nem valamely mester által kitanított s a rajzolásban avatott kéztől származott.

Egyik oldalszárnyban vannak elhelyezve dél-afrika irodalmi termékei (természetesen a művelt államokat értve) a dél-afrikára vonatkozó tudományos művek, térképek, fölfedező utleírások, földrajzi, mértani, csillagászati stb. számos eszközök.

Leggazdagabb az állat-gyűjtemény, különösen az emlősök és madarak osztálya. Meglepő és bámulatos keltő az a természethűség a melylyel ezek, egyenkint vagy családokban, a szokott állás, fekvés vagy helyzetnek megfelelően vannak kiállítva; s minden egyes fajoknál még a vidék, melyen élnek és tanyaznak, t. i. a föld fölülete és színe, a tavak, mocsarak, a fák, nádak és sások, hol legszívesebben hűselnek; a virágok melyek ott tenyésznek; a bogycok, füvek, melyekkel táplálkoznak; az egyes odúk, likak, búvóhelyek, túrások és különböző fészkek is mesterileg vannak utánozva és föltüntetve úgy, a mint a helyszínen található. Az ember egy darab Afrikában képzelet magát.

A számos ürge majom-családban lekötik a figyelmet a Cercopithecusok, a mint a fák ágain ülve, csimpaszkodva, ugrálva játszadoznak.

Legjobban van képviselve a dél-afrikai antilope különböző fajokban, gazdag gyűjteménnyel. Érdekes a katombe antilope-család, kedves kis borjaikkal.

Impozáns a kuduk szekrénye, a zambezi- és Cap-kudu antilopékkal, köztük a jól megtermett bikák rengeteg tekert szarvakkal. Gyönyörű a Rappen Antilope-pár (Algerus niger) s egy külön szekrényben a puku antilope (Onotragus Vardonii) egyedül álló, jól kifejlett ritka szép példánya. Nagyszerű az izmos kaffer bivalyok s a szép termetű tarka zebra szekrénye. Pompás gazdag gyűjtemény van dél-afrikai leopárdok, hiúzok, vadmacskák és sakalokból. Odább egy pár fakó sárga, szép afrikai oroszlán tiszteletet parancsoló állásban. Majd a hatalmas orszarvu rengeteg alakja, vastag fekete ránczos bőrével, s idomtalan testével; közelben hosszufejú, kettős görbe agyaru dél-afrikai vaddisznók. Bámulatra indít a Bhyzaena tetradaktila Illiger a domboldalban sötétlő odúival. Meglepő a Rhodogale mustolina-család, a fehér-fekete sávós test, fekete has s kiálló nagy boglyas fülek. Szép a Pedetes

Caffer (Springhase) család. Természethűn van előállítva a Waldratten tanyája tátongó likakkal. Igen kedves az apró Maeroselides rupestris (egérfélék) fűrge csoportja. Fölötte érdekes egy szekrényben egy odvas baobab fa, fehér rózsáival, rajta és az oduban tanyázó számos zambezi denévérrel. Gyönyörű a Hystrix cristola pár (sün) hosszú tarka tüskéivel s bámulatos odujával; míg odébb ismét a Manis macrura — ez az amphibium, átmenet az emlősök és teknősök közt — indit csudálatra vékony hosszú orroskájával, piczi szőrös fejével, nagy, otromba, mindenütt erős kemény pikkelyekkel fedett testével, hosszú lapos, végén szélesedő s szintén pikkelyekkel borított farkával és hegyes körmeivel; és a többi, részint látott, részint az idő rövidsége miatt nem is látott s le nem írható számtalan, érdekesnél érdekesebb dél-afrikai állat.

Igen változatos a halak, hüllők, teknősök, kagylók s tengeri férgek nagy gyűjteménye, a meres algen szeszélyes alakjai, részint üvegekben, részint üveglapokon. Megemlítésre méltó, hogy a kigyóknál a puffaderek közt egy olyan ritka példány van, mely még ismeretlen volt eddigé és semmiféle európai gyűjteményben nem található.

Az ornithologia oly gazdagon, oly gyönyörű ritka fajokkal van képviselve, hogy csupán ezek között napokig élvezettel és okulva szemlélődhetnek az ember. S a mint ezek különböző, de természetes helyzetben, részint fákon, sziklákon ülve, részint vízben úszva, vagy lebukva, majd repülve vagy prédára lesve, lecsapva, vagy fészkeikben tojásaikat költve, — fűvekben, nádasokban, mocsarakban gázolva — kiállítva vannak: az ember nem tudja a természet eme remek teremtményeit bámulja e vagy azt a mesteri kezet csodálja, mely őket ily meglepő természetességgel élénk varázsolta?

A különböző sasok, keselyűk merész alakjai között föltűnnek a Helotorsus eandatus remek példányai. Hatalmas benyomást gyakorol ránk a Haliatus albicille (Seeadler) tengerparti tanyáján és az aquilla rapax-család fönt a fákon terjedelmes galyfészkekkel. Szép a sólymok nagy szekrénye a számtalan fajokkal. A Leptoptilus-csapat (Marabu Storch) a mint borjudögön lakmározik, oly természetű, a kikezdett borjudögnek kifordult bélrészei oly nagyszerűen utánozzák, hogy a gyengébb idegzetű szemlélő összerázkódik s az ember önkénytelenül nyúl zsebkendőjével az orrához. Épen ilyen természetességgel van kiállítva a Corvusok csoportja egy nyüldögön viaskodva, veszekedve. Leköti a figyelmet a kormoránok szép csoportja, a mint a tenger sziklai közt a sötétkék vízbe nézve halak után leselkednek, vagy jóllakottan a parti sziklákon lustálkodnak. Gyönyörű dél-afrikai madárfaj a Terpsifore s hatalmas Cupodotis (a mi tűzokunkhoz hasonlít). Igazán érdekes a Scopus umbreltak (Hammerkopf) családja, tanyahelyükön vizek közti sziklákon s fönt a sziklán kunyhó alakú fészkeikkel, vagy pedig a mint e fészkek megfordított alakban csüng a közeli fán. Végtelenül ügyesen van elrendezve a szép Pyromelana-család is fészkeivel és pompás látvány a Camprotornis-család fára rakott és a Hyphantornis-család függő fészkeivel. Igen kedves a Picus nubicus család, míg az élénk színektől ragyogó Coratiasok gyönyörű tarka csoportjától alig tud megválni az ember.

De ki győzné megfigyelni s leírni ezeket a szebbnél szebb, ritkábbnál ritkább fajokat és példányokat! Hiszen — mint mondom — erre napok szükségeltetnének.

A kiállítási csarnok egy egész hosszú szárnyát töltik meg az állati és madárcsontvázak, koponyák, szarvak s a borszeszben preparált példányok.

A növény-világ is gazdagon van képviselve, a csodás alakú fák, bokrok, virágok és más növények, gyökerek és gyümölcsök változatos tömegével, míg az ásványvilágból fölötte értékes és ritka szép gyűjtemény van elrendezve, s az egész oly szépen, oly mesterileg és mégis természetűn, mely nemcsak azt mutatja, hogy Holub ügyes gyűjtő, tömő és preparátor, hanem hogy bámulatos megfigyelő tehetséggel bír, melyet az adatok gyűjtése közben sokoldalú tudománnyal, lankadatlan fáradsággal, soha nem szűnő munkával és folytonos följegyzéssel érvényesített.

A mi itt látható, azt leírni nem lehet. Látni kell azt, tanulmányozni és gyönyörködni. Ne mulasztja el azért senki, a ki Bécsben jár, ennek megtekintését, mert bizonyosan mondom, soha sem bánja meg.

V á r y Gy u l a.

KÖZGAZDASÁG.

Pécs város és a phylloxera elleni védekezés.

(Folytatás.)

Nem akarok neveket fölemlíteni, de utána néztem és az ideai szénkénegező gazdák száma a pécsi határban alig tesz ki 25—30-at összesen. Ez bizony igen-igen kevés szám, mert összes szőlőjük ezeknek alig vehető 100—130 holdra, tehát az összes 2400 hold szőlőből alig esik minden 100 holdra 3—4 hold, tehát minden 100 holdból 96 hold oda van, mert most kezdeni a szénkénegezővel való gyéritést már késő, nem merem állítani, de alig van a pécsi szőlőhatárban már 40—50 gazda, a ki el ne késett volna, mivel nem akkor kell a gyéritést kezdeni, mikor a tőkék már gyengék, mert itt késő az óvszer, hanem azon tőkék gyéritendők éppen, melyek még rendes termő erőben vannak, mert ha a tőke már gyengült, ott a gyökerekből már sok tönkre ment, s soká tart a gyérités mellett, míg új gyökereket nevelhet a tőke, melyek újra erős hajtást neveljenek, mert előbb a vessző- és gyökér-növekedésnek kell meglenni, s csak akkor gyűjthet újra a jövő évre termő erőt a gyenge tőke.

Miután a megyében még 1000 és 1000 szőlőgazdának sokkal alkalmasabb talaju szőlője, sőt igen soknak teljesen jól rendezett jövedelmező szőlője van, mint sok pécsi szőlő, mert a soros szőlőben könnyebb, biztosabb és gyorsabb a szénkénegezés, ezért följegyzem, hogy körülbelül mennyibe kerül 1 kat. hold (1600 □öl) szőlő gyéritése.

Egy kat. holdra számítunk 137 kilogramm szénkéneget, de biztosítás végett számíthatunk 150 kilogrammot, ennek ára 1 mét. mázsa itt a pécsi szénkénegraktárban 17 frt, tehát 150 kgr. 25 frt 50 kr.

Egy Muschinek rendszerű szénkénegező gép ára 30 frt, de ez 8—10 évig is jó kezelés mellett eltart, tehát egy évre esik csak 3 frt.

Egy kat. hold szőlőben gyakorlott munkás a 150 kgr. szénkéneget befűcsöli 6—7 nap alatt, de egy tömő munkás is kell, a ki a lukakat egy vastag karóval azonnal betömje.

A munkás bére legyen pécsi ár szerint 1 frt, a tömő lehet egy nő, pécsi ár szerint 60 kr., tehát összesen 8 frt 60 kr.

Tehát összesen 37 frt 10 kr.

A hordót a pécsi raktárba mihelyt megtűrtül, azonnal vissza kell szállítani.

Falun azonban a munkabér kisebb, s így alig kerül 1 kat. hold évi gyéritése 30—35 frtba.

Most lássuk mit terem 1 kat. hold szőlő?

Túl magas jövedelmet nem számítok, de hogy átlagos termést vegyek föl, úgy vélem 10—12 hektoliter még igen közepes termés, de 15—20 frton számítva hektoliterjét, mit könnyen meg lehet kapni a mostani borárak mellett, így 150—240 frtig terjed kat. holdanként a nyers bevétel, tehát az eddigi munkáltatási költséget 60—70 frtot, meg a szénkénegezést 35 frt levonva, sőt a trágyázást is évenként egyre másra 20 frtba véve föl, összes levonás 125 frt, így maradhat még mindig 25—115 frt jövedelem. Ez áll a közepes és jó szőlőkre nézve, de a túlgynge szőlők már nem minden körülmény mellett fizetik ki a fáradságot, ott a gazda a

hibás, mert reá ért volna följutni szőlőjét, de nálunk szokás a vén szőlőkkel való dicsekvés, holott a vén tőke már nem termőképes, ezt jól tudjuk, másfelől pedig a szőlő újból telepítése nem olyan munka, mint a házépítés, hogy azt most kezdjük és egy nyáron át lakhatóvá kell tenni, mert a szőlőből lehet egyszerre $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ részt is forgatni s újból telepíteni. Határozottan állítom, hogy lesz, sőt van is olyan szőlősgazda, ki újból forgat és újból beülteti hazai fajokkal és szénkénegezés mellett fölneveli és termő erőben tartja sok ideig szőlőjét. És kik lesznek az ilyen szőlősgazdák? Azok, a kik lassankint meggyőződnek, hogy talajukban egyik amerikai faj sem diszlik jól.

Itt egyre figyelmeztetem a szőlősgazdákat, nevezetesen azon fajokat jelöljek ki a hazai fajok közül, a melyek szőlőjükben legjobban teremnek, mert a kevert ültetés soha sem volt jó, de most a költséges szénkénegezés mellett a jónál jobb faj megválasztása első kötelesség önmagunk iránt, mert a pécsi meszes, köves talajokban az amerikai fajokkal sok akadály lesz, mivel olyan amerikai faj nincs, a melyik minden talajban diszlik legyen, s különösen a meszes és száraz talajokban aligha lesz jól diszlik faj, éppen ezért áttérek most az amerikai fajokkal való védekezésre, és itt első sorban ajánlom a kísérletezést, mert a hazai fajok sem diszlettek mindenféle talajban, így az idegen fajokkal is a próba az első. A direkt termő fajok amugy is nem nagyon nagyszertűek, s gyenge növekedés mellett nem sok bort adnak, az ojtani való fajok közül pedig az olyan faj, mely közepesen él jobban nem diszlik a mi szőlőnk talajában, azzal alig boldogulunk. Ezért nem tudom eléggé elítélni az olyan szőlősgazdát, ki csak megrendel 5000—6000 amerikai vesszőt egy fajtól, ha még meg nem próbálta, hogy melyik faj diszlik legjobban talajában, mert eltalálhatja, hogy melyik faj diszlik, de hogy saját szőlőjében a 6—7 faj közül melyik diszlik legjobban, azt csak próba útján tudhatja meg.

Ezen téren is Pécs városa legelső között van és volt a vész keletkezése után azonnal, mert alig tudnék 1—2 várost fölemlíteni, a hol oly gyorsan telepet rendeztek volna a vész kezdetén, mint Pécsét.

Azon szőlősgazdák pedig, a kik már tudják, hogy miféle faj amerikai diszlik legjobban nálunk, igyekezzenek a betelepítéssel, főleg ha ojtani akarnak, mert igen rövid idő alatt még ojtó galynak való nemes vessző se lesz a határban, s majd más helyről kell ide pénzért hozatni.

Még egy nevezetes körülményre kell föl-hivnom a szőlősgazdák figyelmét, a mi szintén zsebbe vágó dolog. A mi vinczelléreink a helyes szőlőültetéshez vajmi keveset értenek, s csak később sül ki az okoskodásuk után, hogy sok hiba van az ültetésnél. Egyik sima vesszővel erőlködik, s azt rosszul metszi meg, majd pedig igen hosszú vesszőt ültet, a gyökerekről a szálvesszőt nem metszi vissza, a gyökerek pemetszerűleg összeérnek, köztük levegő marad, s megpenészednek. Sok gazda nem akar forgatni, mert sokba kerül, ily föltételek mellett ne kezdjen senki az új szőlőmiveléshez. Ezért ajánlom, hogy minden ültetni szándékozó szőlősgazda előbb ültetés idején 1—1 napra küldje vinczellérjét a pécsi amerikai telepre, de még jobb, ha maga a gazda tekinti meg ezen munkákat s szigorúan ellenőrizi saját szőlőjében, mert sok kárral, sok veszteséggel és igen sok idővesztéssel jár, ha rozsz munkát végez a vinczellér.

Nem szándékom apró részleteket leírni, de a mit mégis még ajánlhatok, hogy a szőlők fekvésének megfelelőleg az új telepítésnél a hegy lejtőjével keresztibe való ültetést kövessenek 120 cm. sortávolsággal, mert az eddigi lefelé kapálás is káros volt, de ezután már éppen lehetetlen, mert a talaj a kapálás és eső által lejő, az alsó tőkét eltakarja, a felsők pedig kikopnak a talajból, s a tőkefejek nem takarhatók be télire, dönteni pedig az ojtványokat nem lehet, mint eddig a hazai fajokkal lehetett.

Végül is a kísérletezést ajánlom, a diszles kipuhatólása végett előbb kicsiben, továbbá a telep látogatását, hogy a gazda értse dolgát, s ne a vinczellérje vezesse ezután is, mint sok esetben történt.

D. M.

NYILT-TÉR.)*

Eredeti

SELTERS-VIZ

Kellemes természetes asztali- és gyógy-víz (Nassau), mely elnyálkásodás-, hurut-, rekedtség-, hólyag- és gyomor-bajokban jónak bizonyult.

Tessék határozottan „Eredeti” Selters-vizet kérni, mely kupakkal, vignettával és a dugón „Eredeti”, felirattal van ellátva. — Raktáron mindenütt.

Seltersi vízszállítás SeltersWeiburgban (Nassau).

Egy a jegyzői teendőkhöz, de különösen az adókezelésben teljesen jár-tas segédre van szükségem, fizetése havi 15 frt készpénz és mosás s ágyneműn kívül, teljes ellátás.

Az állás rögtön elfoglalható. Mellékjövedelemre is számíthat. Okmányokkal felszerelt megkeresések hozzám intézendők.

Lancsukon, 1891. jul 30 án.

Trixler Miklós

k. jegyző.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért nem vállal felelősséget A szerk.

Hirdetések:

Pécsett a belvárosban egy két emeletes bérház

előnyös föltételek mellett eladó.

Bővebb értesítés lapunk kiadó-hivatalában.

Malom eladó!

Hirden, egy órányira Pécsről, a faluban, közel az országút és kőszénbányához fekvő

szép lakások és melléképületekkel, pin-cze és istálókka, mely koresma és szatócsütlehez is alkalmas, előnyös föltételek mellett szabad kézből eladó.

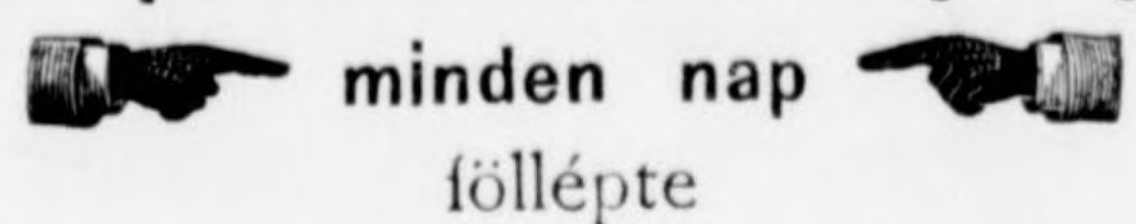
A föltételek a tulajdonosnál Hirden 15. sz. alatt tudhatók meg.

Bérbe adandó!

egy nagy és egy kis lakás

Ott Márton házában Báthory u. 15. szám alatt.

Az Europa kávéház kerthelyiségében

föllépte

Az első pécsi daltársulatnak

Angelotti igazgató igazgatása alatt.

Válogatott műsor, bővebbet a napi hirdetések, szabad bemenet. Vasárnap és ünnepnapokon belépti díj 25 kr.

24. sz.

vh. 1891.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pécsi királyi járásbíró-ság 15077/1890. számú végzése által Fried cég végrehajtató javára Reisz József pécsi lakos 55 frt tőke, ennek 1890 év július hó 28 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 19 frt 99 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság föltülfoglalt és 478 frt 10 kr-ra becsült női, gyermek és férfi cipők s bolti szerelvényekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a 8545/1891. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Pécsen a majláthtéren leendő eszközlésére 1891. évi aug. hó 13. napjának d. u. 5 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megálapi tott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pécsen 1891-ik évi július hó 29-én.

Vitélyos Imre,

kir. bírósági végrehajtó.

2357. sz.

1891.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbíró-ság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Baranyavármegye gyámpénztára végrehajtónak Lengai-cs Lazo, Jozó és Drágó herczegszőlősi lakosok végrehajtást szenvedetek elleni 42 frt tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a dárdai kir. bíróság területén levő Sepse község határában fekvő a sepsei 507. sz. tkvben sz. tkvben felvett 1391. hszsz. szőlő Lengai-cs Jozót illető felére 219 frt az 1436 hszsz. szőlőre pedig az 1881. LX. t. cz. 156. §-a alkalmazásával egészben az árverés 98 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik és hogy a feunnebbmegjelölt ingatlanok az 1891. évi szeptember hó 3. napján d. e. 10 órakor Sepse községben a bíró lakásán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szendékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10% -át, vagyis 21 frt 90 kr. és 9 forint 80 krajczárért készpénzben vagy az 1881 évi LX. törvény-czik 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1880. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Dárdán 1891. évi június 5-én. A dárdai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Balaskó János,

kir. bíró.

7573. sz.

tk. 1891.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Selyei Mária végrehajtónak, Strobl Teréz végrehajtást szenvedő elleni 400 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. törvényszék területén levő Pécs határában fekvő a pécsi 712. sz. tkvben felvett 1119. hszsz. 161. sz. házra, udvartérre, 1119/a. hszsz. a kertre 1350 frt becsárban az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a feuntebb megjelölt ingatlan az 1891. évi augusztus hó 24-ik napján délelőtt 10 óra-**kor a pécsi kir. tszk. árverési szobájában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsáranak 10% -át vagyis 135 forintot készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről hiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1891. évi május hó 26-ik napján.

Lukrits István

kir. törvszéki bíró.

LE GRIFFON

a legjobb szivarkapapir

kapható Alt és Böhm kereskedésében Pécsen.

Egy lakatos üzlet bérbeadó!

Pécsett, Ferenczi-utca 23-ik szám alatt lévő, 24 év óta fennálló

Papp István-féle

lakatos üzlet haláleset miatt, f. é. október 1-től három egymásután következő évre bérbeadó.

Értekezhetni az ott lakó tulajdonosnál.

Czigarettázók!

A ki észszerűen czigarettázik, tudja azt, hogy a czigaretta jószágánál nemcsak a dohány, hanem a papir finomsága is mérvadó. Ezért, de meg egész-ége érdekében is ügyeljen minden czigarettázó, hogy a használandó papir finomsága minden kétélyt kizáró legyen. Teljes megnyugvással és bizalommal használható a

„Les dernieres Cartouches“

BRAUNSTEIN FRÈRES

párisi gyárából. 65. BOULEVARD EXELMANS

valódi czigarettapapir, melynek kitűnő voltát tekintélyes bel- és külföldi tudományos férfiak ismerték el. Gyárunk folyton oda törekszik, hogy nemcsak egyformán finom, de mennyiségre nézve is mindig ugyanannyi papirt szállítson. Tapasztaljuk azonban, hogy a fogyasztó közönség sok félrevezetésnek van kitéve s vannak oly gyártnányok is, melyekre gyártóik cégük nevét ki nyomni, a mit pedig a tisztaság gyáros mindig megtesz, nem merik. Sőt oly gyárosok is vannak, kik a papirnak kezdetben eljes lapszámaikat és annak minőségét is leszállítják és kevesebb, silány papirt szállítanak. Ezekre utalván, bizvást hisszük, hogy minden értelmes czigarettázó a mi „Les derniers Cartouches“ jegyű árunkat fogja használni, mely évek óta bizonyít jobbnak minden más czigarettapapirnál. Együttal figyelmeztetünk mindenkit, hogy papirusunk címlapján cégünk neve áll

BRAUNSTEIN FRÈRES

Czigarettapapirunk és hüvelyek gyári raktára Pécsben, I. Schottenring 25. sz. alatt létezik. Valódi francia „Les dernieres Cartouches“ papir és az ebből készült: hüvely Pécsen kapható Alt és Böhm és Reinfeld A. uraknál.

Első pécsi butor-, ajtó- és ablak-gyár
HOFFMANN KÁROLY

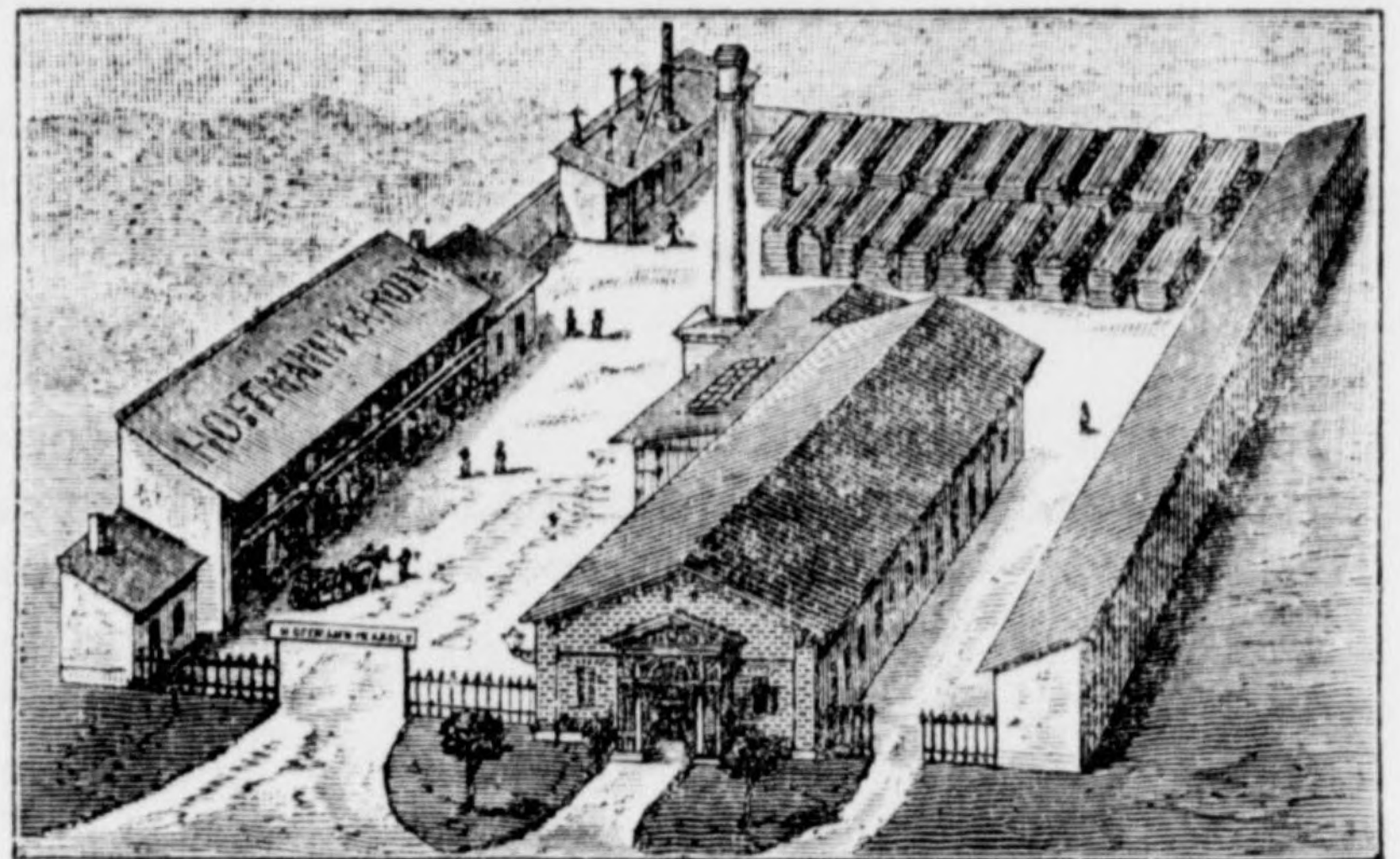
butor-raktára.

óposta-utca 14. szám.

készít és szállít az épület- és butor-szakmába vágó mindenemű fa-munkákat a legjobb minőségű anyagból, állandó, gyakorlott munkásokkal és a legjobb gépekkel.

asztalosárú-gyára

siklósi-utca 33. szám.

Nagy raktár mindennemű fa- és kárpitozott butorokból, valamint székekből hajlitott fából és vasbutorból.

Butorszállítás saját párnázott zárt kocsikban.

Kétszárnyu ajtók	1.25 széles, 2.50 magas	Ablakok bel- és külső szárnyal	1.00 szél. 2.00 mag.
Keresztajtók	0.90 " 2.10 "	" bel- és külső szárnya betelé nyiló	1.00 " 2.00 "
Árnyékszék- és kamaraajtók	0.70 " 1.90 "	Ablakok bel- vagy külső szárnyal	1.00 " 2.00 "
		Árnyékszék- és kamara-ablakok 30 cm. széles 60 cm. mag.	

A legolcsóbb árak mellett mindenkor készletben tartatnak.

Költségvetések a legnagyobb készséggel készítettnek.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS”,

a mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasóközönség lapja. Hiteles forrásokból származó **értesüléseinek** gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „Egyetértés“-t népszerűvé. Az **országgyűlési tárgyalásokról** a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hű tudósítást egyedül az „Egyetértés“ közöl. **Gazdasági rovata** elismert régi tekiuténynek örvend. A magyar **kereskedő s gazdaközönség** nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés“ **kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak** bőségével s alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A **kereskedő, az iparos s a mezőgazda** megtalálja mindazt az „Egyetértés“-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárczájában, **annyi regény olvasmányt ad, mint egy lap sem.** Két-három regényt közöl egyszerre, úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „Egyetértés“ olvasói. A ki olvasni valót keres és a **világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni,** fizessen elő az „Egyetértés“-re, melynek előfizetési ára egy hóra 1 frt 80 kr., 1/4 évre 5 frt s egy évre 20 frt. Az előfizetési pénzek az „Egyetértés“ kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tisztelettel értesitem a n. t. közönséget, hogy nálam a legjobb gyártmányu

géphajtó-szíjak

és kitűnő

kötő- és varró-szíjak

mától kezdve kilója 3 frt 45 krért kaphatók, (azelőtt 3 frt 60 kr.)

Ugyszintén: egy jó karban levő

nyitott ruganyos hintó

igen jutányos áron eladó.

Kiváló tisztelettel

Kovátsits Antal

Pécsett, irgalmasok bazárjában.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ZSOLNAY IMRE butorraktára és műhelye
 (tetemesen nagyobbítva)

PÉCSETT

Ferencziek-utca II. szám.

(A pécsi edénygyár raktár ugyanott.)

Nagy választékban teljes és stilszerű berendezett **alvó-, disz- és ebédlő-szobák,** mindennemű fa-, vas- és kárpitozott butorok, képek, tükrök, függönyök, függönytartók, és minden e szakmába vágó cikkek.

Abban a helyzetben vagyok, hogy **bútorvásárlások** nálam ép oly jutányosan eszközölhetők, mint Budapesten vagy Bécsben.